

ODPORÚČANIE RADY**z 12. júla 2016,****ktoré sa týka národného programu reforiem Írska na rok 2016 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Írska na rok 2016**

(2016/C 299/16)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh ⁽²⁾, a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia prijala 26. novembra 2015 ročný prieskum rastu, čo znamenalo začiatok európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2016. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada v dňoch 17. až 18. marca 2016. Komisia prijala 26. novembra 2015 na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 správu o mechanizme varovania, v ktorej určila Írsko za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. Komisia v ten istý deň prijala odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky v eurozóne. Európska rada toto odporúčanie schválila 18. – 19. februára 2016 a Rada ho prijala 8. marca 2016 ⁽³⁾. Ako krajina, ktorej menou je euro, a vzhľadom na úzke prepojenia medzi hospodárstvami v hospodárskej a menovej únii by Írsko malo zabezpečiť úplné a včasné vykonávanie uvedených odporúčaní.
- (2) Správa o Írsku na rok 2016 bola uverejnená 26. februára 2016. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Írsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 14. júla 2015, a pokrok Írska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020. Obsahovala aj hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011. Komisia predstavila 8. marca 2016 výsledky hĺbkového preskúmania. Na základe svojej analýzy Komisia dospela k záveru, že v Írsku existujú makroekonomické nerovnováhy. Zásadný význam má predovšetkým riešiť veľký objem čistých vonkajších záväzkov a verejného a súkromného dlhu, čo predstavuje slabé miesta, a to aj napriek uskutočneným zlepšeniam.

⁽¹⁾ Ú. v. EŠ L 209, 2.8.1997, s. 1.⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 96, 11.3.2016, s. 1.

- (3) Írsko predložilo 29. apríla 2016 svoj národný program reforiem na rok 2016 a svoj program stability na rok 2016. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi sa obidva tieto programy posudzovali súčasne.
- (4) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny sa zohľadnili pri programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov na roky 2014 – 2020. Podľa článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽¹⁾ platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach o uplatňovaní opatrení spájajúcich účinnosť európskych štrukturálnych a investičných fondov s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (5) Po ukončení postupu pri nadmernom deficite sa Írsko nachádza v preventívnej časti Paktu stability a rastu a podlieha prechodnému dlhovému pravidlu. Vláda vo svojom programe stability na rok 2016, ktorý je založený na predpoklade nezmenenej politiky, plánuje postupné zlepšenie celkového salda až po dosiahnutie prebytku vo výške 0,4 % HDP v roku 2018. Očakáva sa, že revidovaný strednodobý rozpočtový cieľ –, ktorým je štrukturálny deficit vo výške 0,5 % HDP, sa dosiahne v roku 2018. Ročnou zmenou prepočítaného ⁽²⁾ štrukturálneho salda o 0,1 % HDP v roku 2016 sa však nezabezpečuje dostatočný pokrok smerom k dosiahnutiu strednodobého rozpočtového cieľa. Na základe programu stability sa očakáva, že pomer verejného dlhu k HDP klesne v roku 2016 na úroveň 88,2 % a bude ďalej klesať až na úroveň 85,5 % v roku 2017. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je vierohodný. Opatrenia na podporu plánovaných cieľových deficitov na obdobie od roku 2017 však neboli dostatočne konkretizované. Na základe prognózy Komisie z jari 2016 existuje riziko určitej odchýlky od odporúčanej fiškálnej úpravy v roku 2016, a predpokladá sa, že v roku 2017 Írsko tento cieľ za predpokladu nezmenenej politiky dodrží. Írsko by malo podľa prognóz v rokoch 2016 a 2017 dodržať prechodné dlhové pravidlo. Rada na základe svojho posúdenia programu stability a po zohľadnení prognózy Komisie z jari 2016 zastáva názor, že v prípade Írska sa vo všeobecnosti očakáva dodržanie ustanovení Paktu stability a rastu. Napriek tomu však budú v roku 2016 v záujme ich dodržania potrebné ďalšie opatrenia.
- (6) Úsilie o rozšírenie základu dane bolo obmedzené a nedávne daňové opatrenia boli zamerané na škrty a úľavy. Mal by sa dosiahnuť ďalší pokrok v upravovaní daňového systému tak, aby bol efektívnejší a aby viac podporoval rast. Írske orgány vykonávajú priebežný program preskúmania daňových výdavkov, ktorého výsledky sa uverejňujú vo výročnej správe. Preskúvanie však nezahŕňa daňové výdavky súvisiace s DPH a stále existuje priestor na rozšírenie základu dane prostredníctvom zvýšenia najmenej deformačných daní.
- (7) Nákladová účinnosť, rovnaký prístup a udržateľnosť zostávajú zásadnými výzvami systému zdravotnej starostlivosti. Určité prvky reforiem napredujú, ale výdavky na farmaceutické výrobky, najmä z dôvodu vysokých nákladov na lieky od jedného dodávateľa, aj naďalej zaťažujú nákladovú účinnosť. Systémy finančného riadenia a informačné systémy sú aj naďalej slabé a nerovný prístup k primárnej zdravotnej starostlivosti je stále problémom. Približne 40 % obyvateľstva má bezplatný prístup k všeobecným lekárom, pričom zvyšok obyvateľstva hradí plné náklady. So všeobecnou reformou systému zdravotníctva sa spája výrazná neistota, keďže model všeobecného zdravotného poistenia sa nachádza v náročnej situácii.
- (8) V záujme podpory trvalého a vyváženého rastu v budúcnosti by sa mali riešiť infraštruktúrne potreby. Verejné investície po dosiahnutí vrcholu na úrovni 5,2 % HDP v roku 2008 klesli na najnižšiu úroveň 1,8 % HDP v roku 2013, po čom nasledovalo mierne oživenie v roku 2014, ale stále sa nachádzali výrazne pod priemerom EÚ. Okrem toho sa zdá, že kríza viedla k štrukturálnemu posunu v zložení výdavkov verejnej správy, a to od investícií smerom k bežným výdavkom. Kapitálové výdavky dosahovali v rokoch 2010 – 2013 v priemere iba 4,8 % celkových výdavkov, čo je menej ako polovica dlhodobého priemeru v rokoch 1995 – 2008. Sedem rokov trvajúce prudké znižovanie verejných investícií malo negatívny dosah na kvalitu a primeranosť infraštruktúry

⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽²⁾ Štrukturálne saldo prepočítané Komisiou na základe informácií poskytnutých v konvergenčnom programe podľa spoločne dohodnutej metodiky.

a na vládnu podporu nehmotných investícií. Existujú závažné kapacitné nedostatky v oblasti bývania, vody, verejnej dopravy a zmiernenia zmeny klímy. Dopyt po novom bývaní v hlavných mestských oblastiach v súčasnosti výrazne prevyšuje ponuku. V dôsledku toho sa ceny a nájom obytných nehnuteľností v mestských oblastiach v roku 2014 prudko zvýšili, po čom nasledovalo spomalenie ich rastu v roku 2015. V súčasnosti neexistuje žiadny dôkaz nadhodnotenia, ale ak sa nevyriešia prekážky, ktoré obmedzujú odvetvie stavebníctva a ponuku bývania vrátane niektorých prekážok viazaných na verejnú infraštruktúru, mohlo by to vytvoriť riziká nerovnováh. Uvedený posun v oblasti verejných výdavkov ovplyvnil aj podporu verejného sektora v oblasti výskumu, vývoja a inovácií, ktorá bola v roku 2014 nižšia ako v roku 2007. V súčasnosti sa Írsko nachádza na 22. mieste v Únii, pokiaľ ide o verejný výskum a vývoj vyjadrený ako percentuálny podiel HDP. To má negatívny dosah na konkurencieschopnosť MSP.

- (9) Nezamestnanosť poklesla pod priemer EÚ a v marci 2016 dosiahla 8,6 %. Dlhodobá nezamestnanosť a nízka intenzita práce domácností však zostávajú zdrojom obáv. Predovšetkým, hoci miera dlhodobej nezamestnanosti v posledných rokoch klesala, podiel nezamestnaných, ktorí sú dlhodobo nezamestnaní, zostáva stále vysoký na úrovni 56,3 % vo štvrtom štvrtroku 2015, čo prevyšuje priemer EÚ – 48,3 %. V roku 2014 (posledné porovnateľné údaje) bol percentuálny podiel obyvateľstva žijúceho v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce najvyšší v EÚ na úrovni 21,1 %, a tento fenomén bol obzvlášť rozšírený najmä v domácnostiach s jedným rodičom. Podiel detí (vo veku 0 až 17 rokov) ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením (AROE) v roku 2014 klesol na 30,3 %, ale i tak zostáva vyšší ako priemer EÚ (27,8 %). Zodpovedajúci údaj AROE pre domácnosti s jedným rodičom (62,5 % v roku 2014) je omnoho vyšší než priemer EÚ (48,2 %).
- (10) Írsko začalo zavádzať program JobPath na riešenie potrieb dlhodobo nezamestnaných a rozvíja aktívny prístup na podporu tých, ktorí majú potenciál a chuť zohrávať na trhu práce aktívnejšiu úlohu. Výzvou zostáva rozšírenie podpory služieb zamestnanosti na ľudí, ktorí sú zvyčajne vylúčení z trhu práce, vrátane ľudí so zdravotným postihnutím a ľudí s opatrovateľskými povinnosťami. Celkovo fungoval systém sociálneho zabezpečenia dobre, pokiaľ ide o obmedzenie vplyvov krízy na chudobu a nerovnosť, pretrvávajú však prekážky inkluzívneho rastu. V postupnom znižovaní dávok sa dosiahol určitý pokrok, ale pretrvávajú obavy týkajúce sa pasívnej nečinnosti v prípade niektorých domácností. Čisté náklady na starostlivosť o dieťa v Írsku, vyjadrené ako percentuálny podiel na mzdách, patria medzi najvyššie v Únii, sú druhé najvyššie v prípade párov a najvyššie v prípade jedného rodiča. Pretrvávajú obavy týkajúce sa kvality poskytovania starostlivosti o deti. V roku 2014 napríklad podiel absolventov pracujúcich v odvetví vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve (15 %) zostal výrazne pod odporúčanou hodnotou. Nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami pretrváva a v niektorých oblastiach sa ukazuje nedostatok zručností, zatiaľ čo možnosti zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie sú naďalej nedostatočné, a zníženie výdavkov na vzdelávanie by mohlo mať negatívny dosah na výsledky v oblasti vzdelávania v budúcnosti.
- (11) Vysoký pákový efekt súkromného sektora odráža pretrvávajúce problémy so znehodnocovaním úverov. Koncom júna 2015 bol nekonsolidovaný dlh súkromného sektora na úrovni 266,3 % HDP, čo je značne nad priemerom eurozóny. Hoci podiel nesplácaných úverov klesá v dôsledku hospodárskeho oživenia a reštrukturalizačných činností, na konci roku 2015 bol aj naďalej jedným z najvyšších v eurozóne a dosahoval vyše 16 % všetkých domácich bankových úverov. Okrem toho bolo na konci roku 2015 14,7 % objemu hypoték v sklze, pričom hypotekárne účty s omeškaním dlhším ako dva roky predstavovali takmer 10 % celkového zostatku hypotekárnych úverov. I keď sa dosiahol určitý pokrok, väčšina reštrukturalizácií hypoték je dočasná, čo poukazuje na riziko opakujúcej sa platobnej neschopnosti, najmä v prípade makroekonomického zhoršenia alebo vonkajších šokov. Komerčné úvery na nehnuteľnosti v držbe domácich bánk a úvery pre MSP a podnikateľov zostávajú takisto problematickými oblasťami s podielmi nesplácaných úverov vo výške 37,3 % a 13,8 %. Aj keď sa dosiahol pokrok, na reštrukturalizáciu týchto účtov udržateľným spôsobom bude treba oveľa viac času a úsilia. Naďalej sa málo využívajú konkurzné konania v prípade fyzických osôb, bankrot, tzv. examinership (súdna ochrana pre podnik v ťažkostiach podľa írskoho práva) a iné spôsoby čiastočného odpustenia dlhov, ktorých cieľom je obnova životaschopnosti domácností a podnikov. Zavedenie centrálného úverového registra je pomalé, napriek tomu, že je rozhodujúce pre podporu obozretnej úverovej politiky.
- (12) Zákon o regulácii právnych služieb z roku 2015 bol schválený, ale v pokročilom štádiu procesu sa urobili ústupky voči právnickým povolaniam, ktoré výrazne znížili pôvodné ambície reformy. Vykonávanie nového rámca sa ešte len začína a je príliš skoro na to, aby bolo opodstatnené presvedčenie, že podporí hospodársku súťaž a zníži náklady. Právne služby sú vstupom pre všetky odvetvia hospodárstva a náklady na ne majú vplyv na

konkurencieschopnosť Írska. Skutočné zníženie nákladov možno dosiahnuť len vtedy, ak sa ustanovenia plánovaného regulačného rámca týkajúce sa zvyšovania hospodárskej súťaže a znižovania nákladov po verejných konzultáciách uzákonia alebo ak sa začlenia do predpisov, ktoré má vydať regulačný orgán právnych služieb.

- (13) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra komplexnú analýzu hospodárskej politiky Írska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2016. Zároveň posúdila program stability, národný program reforiem a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Írsku v predchádzajúcich rokoch. Zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Írsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami EÚ vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Európskej únie zabezpečením vstupov na úrovni EÚ do budúceho vnútroštátneho rozhodovania. Odporúčania v rámci európskeho semestra sú premietnuté do ďalej uvedených odporúčaní 1 až 3.
- (14) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability a jej stanovisko ⁽¹⁾ je premietnuté najmä do ďalej uvedeného odporúčania 1.
- (15) V súvislosti s hĺbkovým preskúmaním Komisie a týmto posúdením Rada preskúmala národný program reforiem a program stability. Jej odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú premietnuté do ďalej uvedených odporúčaní 1 a 3,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Írsko v rokoch 2016 a 2017 prijalo opatrenia s cieľom:

- Po náprave nadmerného deficitu dosiahnuť v rokoch 2016 a 2017 ročnú fiškálnu úpravu vo výške 0,6 % HDP smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu. Využiť neočakávané zisky plynúce z priaznivých hospodárskych a finančných podmienok, ako aj z predaja aktív na urýchlenie znižovania dlhu. Znížiť zraniteľnosť voči hospodárskym výkyvom a šokom, okrem iného rozšírením základu dane. Zvýšiť kvalitu výdavkov, a to najmä zvyšovaním nákladovej účinnosti zdravotnej starostlivosti a uprednostňovaním verejných kapitálových výdavkov do výskumu a vývoja a do verejnej infraštruktúry, najmä do dopravy, vodohospodárskych služieb a bývania.
- Rozšíriť a urýchliť vykonávanie aktívnych politík na zvýšenie intenzity práce domácností a na riešenie rizika chudoby detí. Uskutočniť opatrenia na stimulovanie zamestnanosti postupným znižovaním dávok a doplnkových platieb. Zlepšiť poskytovanie kvalitnej a cenovo dostupnej celodennej starostlivosti o deti.
- Dokončiť trvalé reštrukturalizačné riešenia s cieľom znížiť nesplácané úvery, zabezpečiť udržateľnosť zadlženosti domácností a povzbudiť veriteľov znížiť dlh podnikov s nadmerným pákovým efektom, ktoré sú však stále životaschopné. Urýchliť postupné zavádzanie plne funkčného centrálného úverového registra pre všetky kategórie veriteľov a dlžníkov.

V Bruseli 12. júla 2016

Za Radu
predseda
P. KAŽIMÍR

⁽¹⁾ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.